

- 22. 6. 1941. Napad fašistične Nemčije na Sovjetsko zvezo.
- 22. 6. 1941. Ustanovljen Glavni štab slovenskih partizanskih čet.
- 23. 6. 1944. Gorenjski odred porušil karavanski predor med Jesenicami in Koroško.
- 23. 6. 1920. II. Kongres Socialistične delavske partije Jugoslavije (komunistov) v Vukovaru, na katerem se je preimenovala v KP Jugoslavije.

Naša življenjska volja je neuničljiva

Kratek in skop je komunikate pariške konference, vendar je mnogo več besed posvečeno nemški imovini v Avstriji, kakor pa vprašanju Slovenske Koroške, veliko več besed dolarjem, petroleju in načinu odplačevanja, kakor pa bodoči usodi slovenskega ljudstva na Koroškem.

Štiri povojna leta smo vztrajno in zagrizeno vodili borbo, da bi končno enkrat dosegli pravično in demokratično rešitev vprašanja našega naroda. Štiri leta smo polagali na tehtnico poleg dejstev germanizacije in poniževanja v zadnjih sto letih, poleg težkih žrtev v času nacizma in oborožene borbe proti osvajačcem, nove in nove neizpodbitne dokaze, ki utemeljujejo našo pravico, našo zahtevo po združitvi z matično zemljo. Na eni strani tehtnice naši dokazi, zahteva po pravici in popravi nasilja, na drugi strani nasilje, laž, hinavstvo in zgodovinske potvorbe.

Pošten demokratičen svet se je prepričal v upravičenost naših zahtev, v pravico slovenskega naroda na Koroškem, da si svojo sodbo kuje sam. Resnica o položaju na naši zemlji, sedaj in poprej, je prešla okvire naše domovine, trkala na vest človeštva in zahtevala pravico.

In vendar, v nekaj urah za zaprtimi vrati, so štirje ministri velikih sil zamislili pred vsemi temi dejstvi, mirno prešli preko vnebovpijočih krivic, ki se nam že dolga desetletja dogajajo in mirno odrekli koroškimi Slovincem pravico do svobodnega življenja.

Ta odločitev nas je presenetila. Presenetila in hkrati omajala našo vero in zaupanje v pravico, ki jo deli Svet zunanjih ministrov. Presenetila ne toliko zaradi stališča predstavnikov zapadnih sil, kolikor zaradi stališča zastopnika Sovjetske zveze, ki je še do nedavna edini branil na mednarodnih konferencah velikih štirih stališče samoodločbe narodov, ki je do nedavna edini spoštoval pravico malih narodov do svobode.

Stališče zapadnih sil nam je predobro znano. Vsa povojna leta so nam odrekli pravico po združitvi z matično zemljo, vsa štiri leta so povsod demonstrirali največje pristranost v korist velenemških predstavnikov današnje Avstrije, potrjevali, da žele Avstrijo nagraditi za njeno dosedanje nasilje nad koroškimi Slovenci, za njeno pomoč Hitlerjevi agresiji, nas pa kaznovati, kaznovati morda zaradi tega, ker smo v minuli vojni brez strahu in pomislekov edini na vsem ozemlju današnje Avstrije stopili na stran velike protifašistične koalicije, ker smo v narodnoosvobodilni vojni s krvavo borbo dokazovali svojo privrženost demokraciji, svobodi in pravici.

Ne vemo, kaj je sovjetskega zastopnika napotilo, da je privolil v to pogodbo, da je pristal na gaženje načela samoodločbe narodov, niso nam znani motivi, ki so narekovali spremembo dosedanjega stališča Sovjetske zveze do vprašanja Slovenske Koroške.

Vemo samo, da se nam je zgodila največja zgodovinska krivica, da so se poteptala vsa načela, proklamirana v času vojne, v Atlantski listini, v listini Združenih narodov, načela, ki zagotavljajo malim narodom pravico do svobode in enakopravnosti. Vse to se je danes spremenilo v krpo papirja, vse to je omajalo vero našega naroda v tiste, ki so poklicani, da na demokratičen način in na načelih resnične demokracije oblikujejo povojno lice Evrope.

Vendar pa nas vse to ni strlo. Koroški Slovenci smo doživeli že mnogo udarcev v svoji stoletni borbi za narodno svobodo, premnogokrat se je sovražnik veselil, da je koroško vprašanje rešeno, toda

Smo in ostanemo živ del slovenskega in vseh jugoslovanskih narodov

Proglas Pokrajinskega odbora Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško

Celovec, 22. junija. — Pokrajinski odbor Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško je na svoji plenarni seji, na kateri

je zavzel stališče do pariške konference Sveta zunanjih ministrov štirih velesil, soglasno sklenil naslednji proglas:

Slovenci, Slovenke! Antifašisti Slovenske Koroške!

V teh dneh so se v Parizu, za zaprtimi vrati, predstavniki štirih velesil sporazumeli o vprašanju bodoče mirovne pogodbe z Avstrijo in s tem v zvezi tudi o vprašanju bodočega statusa in bodoče pripadnosti Slovenske Koroške.

Zunanji ministri Sovjetske zveze, Združenih držav Amerike, Velike Britanije in Francije so — ne oziraje se na jasno izraženo željo in odločno zahtevo ogromne večine slovenskega naroda na Koroškem — sklenili, da ozemlje Slovenske Koroške še vnaprej ostane v mejah Avstrije, da je živ del slovenskega naroda še vnaprej prisilno ločen od svoje matične zemlje.

Poteptano je načelo samoodločbe narodov, pregažena pravica malega naroda do svobode.

Prešlo se je preko gorja, ki spremlja koroške Slovence v njihovi stoletni borbi za doseg narodne svobode, prezrla so se neizpodbitna dejstva polpretekla in sedanje dobe, ki vsemu poštenemu in demokratičnemu svetu govore o zatiranju in trpljenju, kateremu so koroški Slovenci izpostavljeni vse do danes.

Niso se upoštevale zakonite, s krvjo tisočev slovenskih borcev podkrepjene zahteve slovenskega naroda na Koroškem po popolni svobodi in neoviranem razvoju na političnem, gospodarskem in kulturnem polju. Niso se upoštevale upravičene zahteve Jugoslavije, zahteve, ki streme za sporazumno rešitvijo, demokratičnim mirom in mednarodnim sodelovanjem, ki pa vendar varujejo osnovne politične, gospodarske in kulturne pravice onega dela slovenske zemlje, ki bi ostal izven meja svoje domovine.

Resničnim zastopnikom koroških Slovencev se v vseh štirih letih pogajanj za avstrijsko mirovno pogodbo ni dala možnost, da bi pred svetom zunanjih ministrov ustno izrazili, obrazložili in utemeljili neoporečno pravico in odločno željo našega naroda po priključitvi Slovenske

Koroške k matični zemlji, svobodni Sloveniji.

Velika načela, za katere so svobodoljubni narodi in med njimi koroški Slovenci krvaveli v minuli vojni, so potepšana.

Pristranska rešitev Sveta zunanjih ministrov, rešitev, ki odreka slovenskemu narodu na Koroškem pravico do popolne narodne svobode, ki gazi načela resnične

NAJOSTREJŠI IN NAJODLOČNEJŠI PROTEST

proti vseskozi krivični, pristranski rešitvi zunanjih ministrov velikih sil, Sovjetske zveze, Združenih držav Amerike, Velike Britanije in Francije, rešitvi, sklenjeni za zaprtimi vrati, ki v nasprotju z vsemi na-

ne demokracije in samoodločbe narodov, je največja zgodovinska krivica, najbolj nedostojno dejanje, storjeno slovenskemu narodu na Koroškem s strani velikih štirih, s strani tistih, s katerimi so se koroški Slovenci ramo ob ramo borili v minuli vojni proti fašizmu, za pravico in svobodo vseh zaslužjenih in zatiranih.

Zato Pokrajinski odbor Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško, edine legitime predstavnice koroških Slovencev, nastale v najtežjem času slovenskega naroda, ki vsa leta svojega obstoja dosledno brani in neomajno zastopa pravice vsega slovenskega naroda na Koroškem, na svoji plenarni seji izraža v imenu vseh koroških Slovencev

čell, proklamiranimi v času velike vojne proti fašizmu, mirno prepušča živ del slovenskega naroda novemu nasilju, preganjanju in sistematični germanizaciji.

Antifašistično ljudstvo Slovenske Koroške!

Skozi vso svojo težko zgodovino, v času ogorčenih oboroženih bojev, skozi vso povojno obdobje smo dali dovolj tehtnih in prepričevalnih dokazov, da hočemo združitev z matično zemljo. Tisoči so dali za ta veliki cilj svoja življenja, tisoči so trpeli v ječah, koncentracijskih in izseljeniških taboriščih deset in deset-tisoči so javno, brez strahu in brez okle-

vanja manifestirali to veliko željo vsega slovenskega naroda.

In vendar, danes je ustvarjen videz, da so bile vse naše žrtve zaman, da so bili vsi naši naporji brezuspešni. Štirje ministri velikih sil so odrekli koroškimi Slovincem pravico do svobode, do življenja, prešli preko vsega, kar je demokratičnim narodom sveto, za zaprtimi vrati obsodili naš narod na novo suženjstvo.

Slovenci! Slovenke! Slovenska mladina!

Koroško vprašanje ostane na dnevnem redu!

Na dnevnem redu ostane vprašanje vseh nacionalnih in socialnih pravic, ki nam po načelih resnične demokracije pripadajo, na dnevnem redu ostane borba za utrditev nacionalne zavesti našega naroda, za ohranitev narodne enotnosti, za ohranitev pridobitev narodnoosvobodilne vojne!

Še bolj kakor kdaj koli poprej moramo strniti naše vrste, še močneje kot dosedaj moramo vsemu svetu pokazati našo neporušljivo enotnost, še bolj odločno kot doslej moramo kljubovati vsem navalom

velenemških šovinistov, reakcije in njenih domačih janičarjev, ki upajo, da je nastopil čas, ko bodo uspešneje kot dosedaj mogli med nami sejati seme razdora!

Povedimo še bolj odločno borbo za doseg vseh demokratičnih pravic, ki nam pripadajo, kajti samo tako bomo mogli ostati to kar smo — del slovenskega naroda!

Povedimo še odločnejšo borbo za utrjevanje nacionalne zavesti, za popravo škode, ki je bila prizadejana našemu narodu z načrtnim in nasilnim raznarodovanjem, za utrjevanje pravega patriotizma, ki uči (Nadaljevanje na 2. strani)

vedno znova smo mu dokazali, da je naša življenjska volja neuničljiva, da je ni sile, ki bi mogla Slovenski Koroški odvzeti slovensko lice. Koroški Slovenci se zavedamo, da smo del slovenskega in vseh jugoslovanskih narodov, da je naša zemlja slovenska in da bo taka tudi ostala, kljub temu, da so nas velike sile mirne vesti predale velenemškimi šovinistom, ki upajo, da se bo vrnila pred-in-medvojna doba in jim dala proste roke v odnosu do slovenskega naroda na Koroškem.

Toda ti časi so minuli. So, ki upajo, da so dočakali nov 10. oktober, da so pričakali dan, ko bodo z vsem svojim šovinizmom lahko znova planili po slovenskem narodu na Koroškem. Toda zmotili so se. Takrat smo bili sami. Takrat resnica o Slovenski Koroški še ni prodrla v svet, takrat ni bilo narodnoosvobodilne borbe, ki bi prekalila in ojeklenela slovenskega človeka, ga navdala z resničnim patriotizmom, ki bi ustvarila temelje za uresničenje enotnosti med slovenskim

in avstrijskim delovnim ljudstvom, in takrat ni bilo nove, Titove Jugoslavije, ki bi dosledno branila pravico in interese slovenskega naroda na Koroškem, takrat smo bili samo razrvani, razcepljeni, brez pravega vodstva, ki bi dosledno vodilo in predstavljalo koroško slovensko ljudstvo.

Danes je temu drugače. Resnica o Slovenski Koroški je prodrla v ves svet, demokratična javnost je dodobra spoznana z resničnim položajem na naši zemlji, z našo stoletno borbo, s trpljenjem in ponižanjem, kateremu je izpostavljen naš narod na Koroškem samo zaradi tega, ker se zaveda svoje narodnosti in svojega maternega jezika. Danes je z nami Titova Jugoslavija, ki je neomajno branila in zastopala interese našega naroda, ki je z vsemi svojimi dejanji dokazala, da se ni in da se nikdar ne bo odrekla onih delov slovenskega naroda, ki so še vedno izven meja nove Jugoslavije, ki je na vseh mednarodnih konferencah dokazala, da

želi mednarodno sodelovanje, da pa noče mešetariti, ker dosledno zastopa načelo, da je treba vedno in povsod spoštovati pravico malih narodov do svobode. Danes so ustvarjeni vsi pogoji za tesno, bratsko sodelovanje in povezavo z avstrijskim delovnim ljudstvom za skupno borbo za demokratične in socialne pravice, danes smo enotni, združeni v Osvobodilni fronti, ki je in bo tudi v bodoče brezkompromisno zastopala naše interese, ki se bo tudi v bodoče vztrajno borila za demokratične pravice, ki nam pripadajo.

V tem so danes naše velike pridobitve, v tem je velika razlika s preteklostjo.

In te pridobitve bomo v bodoče še bolj čuvali, utrjevali in razširjali. Kajti v tem in samo v tem leži garant naše uspešne borbe za doseg vseh demokratičnih pravic, ki pripadajo koroškimi Slovincem kot delu celokupnega slovenskega naroda.

PO ŠIRNEM SVETU

New York, (TASS) Bolgarski zunanji minister Kolarov je najostreje protestiral pri generalnemu sekretarju OZN Trygve Lie-u zaradi obstreljevanja bolgarskih patrolj v okolici Zlatograda po četah atenske vlade.

Beirut, (TASS). Za volitve novega predsednika v Siriji razum generala Husni Es Zaim-a, ni bil imenovan noben kandidat. Tisk, ki je pod vladno kontrolo, je generalu že v naprej čestital k zmagici pri volitvah.

Lodon. — Od več strani se je britanskemu radiu stavljal predlog, da bi canterburijski dekan dr. Johnson govoril po radiu o svojih potovanjih po vzhodni Evropi. Na to je vodstvo britanske radijske postaje odgovorilo, da njegov glas ni primeren za nagovor po radiu.

Atene, (Reuter). 38.000 grških javnih nameščencev je v petek dne 17. junija t. l. začelo s ponovno stavko, ker vlada ni izpolnila obljube, da bi zvišala plače.

New York, (TASS). 10.000 tekstilnih delavcev v državi Rio (Brazilija) je začelo stavkati.

Pariz, (AFP). Afganistansko poslaništvo v Parizu je objavilo v svojem komuniqueju, da so bombniki pakistanskih zračnih sil vrgli 15 bomb na Afganistan v pokrajini Mongolski in pri tem napadu ubili 15 oseb ter jih 12 ranili.

Tirana. — Pri občinskih volitvah, ki so bile po vsej Albaniji, je volilo 98,6 odstotkov vseh volivcev za vladno listo.

Peking. — V Mandžuriji so odkrili veliko ameriško vojnisko organizacijo, kateri pripadajo tudi en Japonec, Kitajec in Mongol, ki so bili aretirani na podlagi preiskav, pri katerih so našli ameriške radio-sprejemnike in radijske oddajne aparate, štabne karte itd. Dokazilni material je dokaz, da so tako imenovani ameriški konzulat v Mukden-u in in (skupina za vzdrževanje zveze) ameriške armade navadni vojaki.

Praga, (Tanjug). Kakor piše »Gospodarski vestnik«, ki izhaja na Češkoslovaškem v ruščini, bo poslala Češkoslovaška v šestih mesecih Bavarski po sporazumu, sklenjenem 10. maja v Frankfurtu, več ko 18 ton kaolina.

Rim, (Tanjug). Na seji dne 17. junija t. l. je italijanska vlada sprejela odlok o novem povišanju železniških pristojbin za potniški in tovorni promet. Pristojbine so povečane za približno 20 odstotkov. Od začetka leta 1946 so bile železniške pristojbine povečane že šestkrat za skupno 235 odstotkov. Tako so železniške vozovnice sedaj 25 krat dražje kot pred vojno.

Frankfurt, (Tanjug). 16. junija t. l. je bil v Frankfurtu podpisan protokol o trgovinskem sporazumu med Madžarsko in zahodnimi conami Nemčije. Madžarska bo poslala zapadnim conam Nemčije za 4.600.000 dolarjev blaga, v glavnem kmetijskih pridelkov, iz zahodnih con Nemčije pa bo dobila stroje, kemične izdelke, tekstilije in drugo. Skupna vrednost izvoza zahodne Nemčije na Madžarsko bo znašala okoli 12.250.000 dolarjev.

Düsseldorf, (Reuter). Nemški delavci, ki so odklonili demontažna dela v štirih kemičnih tvornicah rurske pokrajine, so sprejeli iz sovjetske cone številne brzojavke, v katerih pozivajo delavce k nadaljevanju odpora. V pismu, ki ga je poslal mestni svet mesta Rathenov-a je rečeno: »Zahtevamo, da ostanete trdni, mi stojimo na vaši strani v najhujšem boju za nemško enotnost.« Slična pisma so sprejeli tudi od učiteljev in železničarjev pokrajini Thüringen in Sachsen.

Hongkong, (Reuter). Z japonskim in ameriškim orožjem oborožene partizanske enote ljudske armade nadzorujejo še nadalje 2,5 milijona prebivalstva na otoku Hainan. Odpor Kuomintanga, ki šteje samo 15.000 mož, je propadel.

Kanton, (Reuter). Kakor je rečeno v uradnem radijskem poročilu, ki ga citira obveščevalna agencija Central News, nameravajo Kuomintangske zračne sile z

Veličina Otona Župančiča je v tem, da je brez omahovanja stal na strani svojega naroda

V sredo, dne 15. junija t. l. dopoldne je bil v Ljubljani svečan pogreb ljudskega pesnika Otona Župančiča. Ves dopoldan so prihajale ogromne množice ljudstva v palačo vlade, kjer je na katafalku ležala krsta z posmrtnimi ostanki velikega slovenskega pesnika, da se od njega poslovijo. Častno stražo so izmenoma stali slovenski književniki, likovni umetniki, glasbeniki, znanstveniki, člani IOOF, Glavnega odbora Zveze sindikatov Slovenije in predstavniki množičnih organizacij. Poslednjo častno stražo so imeli sekretar Politbiroja CK KPS in predsednik vlade LRS Miha Marinko, predsednik Sveta narodov Ljudske skupščine FLRJ in predsednik prezidija Ljudske skupščine LRS Josip Vidmar, član Politbiroja CK KPS in minister za prosveto vlade LRS dr. Jože Potrč ter predsednik Ljudske skupščine LRS dr. Ferdo Kozak.

Pogrebni svečanosti so se udeležili sekretar Politbiroja CK KPJ in podpredsednik zvezne vlade Edvard Kardelj, sekretar Politbiroja CK KPS Miha Marinko s člani Politbiroja CK KPS, podpredsednik Ljudske skupščine FLRJ Josip Rus, predsednik Prezidija Ljudske skupščine LRS Josip Vidmar s člani Prezidija, predsednik Ljudske skupščine LRS dr. Ferdo Kozak, člani vlade LRS, za zvezno ministrstvo za kulturo in znanost pomočnik ministra Puniša Perovič, direktor instituta za družbene vede Boris Zihel, generali in višji oficirji Jugoslovanske armade, člani IOOF-a, Glavnega odbora Zveze sindikatov, predstavniki drugih množičnih organizacij in delegacija SIAU iz Trsta. Velikega slovenskega pesnika smo počastili tudi koroški Slovenci s tem, da smo poslali venec, ki so ga v sprevedu nosili naši študentje v Ljubljani.

Ob 10. uri so med igranjem žalne koračnice člani Politbiroja CK KPS Vlado Krivic, podpredsednik vlade LRS dr. Marijan Breclj, predsednik Izvršnega odbora MLO Maležič, rektor ljubljanske univerze dr. Anton Melik, predsednik Društva slovenskih književnikov Miško Kranjec in pesnik Matej Bor prenesli krsto pred palačo predsedstva vlade. Prvi se je od pokojnika poslovil Josip Vidmar, ki je med drugim dejal:

»Poslavljam se od Otona Župančiča.

Od tod bo nastopil svojo zadnjo pot mož, ki je prejel od narave dar velikega pesnika, od svojega daru in časa pa nalogo biti glasnik naroda v dobi ogromnega vzpona njegovih moči, ki so nas v petdesetih letih privedle od provincialnega avstrijskega mrtvila preko prve koncepcije jugoslovanske državnosti, preko naše najtežje preizkušnje v osvobodilni borbi do naporov za obnovo naše domovine in za izgradnjo naše socialistične državnosti.«

»Bil je zvest sin svojega naroda, ki si ni nikoli pomišljal posvetiti svoj dar potrebam svojega časa in svoje domovine. Njegovo delo je živo, s srčno krvjo prežeta slovenska, pa tudi jugoslovanska zgodovina zadnjih petdesetih let. Postavil je nji in sebi spomenik, ki bo kljuboval vekovom.«

Nato je v imenu Slovenske akademije znanosti in umetnosti ter v imenu ljubljanske univerze govoril prezident dr. France Kidrič. Po njegovem govoru se je med gostim špalirjem formiral pogrebni spreved.

Na čelu žalnega spreveda, ki je krenil po Prešernovi cesti, so za zastavo, ovito z žalnimi trakovi, ob zvokih godbe Jugoslovanske armade šli pionirji, zastopniki Zveze sindikatov ter Zveze borcev. Mladinci in mladinke so nesli nad 300 venčev. Na baržanastih blazinah so nosili 100 knjig s pesmimi in prevodi umrlega pesnika. Pred mrtvaškim vozom so mladi književniki, člani Društva slovenskih književnikov nosili red Narodnega osvobojenja I. stopnje in red Bratstva in enotnosti I. stopnje, s katerim je jugoslovansko ljudstvo odlikovalo svojega pesnika.

Za krsto so stopali poleg pesnikovih svojcev vdove Ane Župančič, hčerke Jasne ter sinov Andreja in Marka in ostalih sorodnikov predstavniki Partije, ljudske oblasti, vlade, republiške delegacije, predstavniki množičnih organizacij, kulturnih in znanstvenih ustanov, Društva slovenskih književnikov in mladinska delovna brigada »Otona Župančiča«.

Med gostim špalirjem ljudstva je pogrebni spreved krenil s Prešernove ceste skozi Ljubljano na pokopališče. Pesnika je na njegovi zadnji poti pospremlilo nad 25.000 ljudi.

Ob odprtem grobu, kjer že počivajo ve-

liki slovenski pesniki in pisatelji Ivan Cankar, Dragotin Kette in Josip Murn, je mrtvemu pesniku v slovo spregovoril zastopnik zveznega ministrstva za kulturo in znanost Puniša Petrovič, ki je med drugim dejal:

»Veličina Otona Župančiča kot pesnika, kot resničnega ljudskega umetnika, se je pokazala tudi v tem, da je v dneh novih težkih preizkušenj za našo državo, v spopadu resnice in laži o tej državi, brez omahovanja stal na strani resnice, na strani svojega naroda.

Oton Župančič je za nas primer pesnika, v čigar življenju nikoli ne preneha in neprestano raste stalna težnja po boljšem, po višjem, v čigar delu se jasno vidi stalna linija vzpona, tako da celo same trenutne blodnje služijo temu vzponu.

Do zadnjega zdiha in poslednjega stiha je Oton Župančič ostal zvest tej borbi za svobodo in boljše življenje svojega naroda temu boju, ki je sestavni del velike borbe vseh delovnih ljudi sveta za svobodo, za kruh, za dostojanstvo človeka.«

V imenu slovenskih književnikov se je od Otona Župančiča poslovil predsednik Miško Kranjec. V svojem govoru je med drugim dejal:

»Prijetelji, prišel je čas, da si povemo poslednjo besedo v slovo; zakaj — na kraju smo človeške poti. Poslej se še bomo srečevali samo v spominih.«

»Ko ti zdaj prihajajo naproti prijatelji tvojih mladih let in davnih sanj in ciljev, prijatelj Oton, vsi ki si jih častil, in ko te bodo vprašali: Kako si izpolnil naše izročilo? — jim s ponosom odgovori: **Domovina, slovenska zemlja, slovenski rod, za kar smo živeli in trpeli, so svobodni. A kolikor jih še ni svobodnih, odgovor sam poznaš: Rod, ki tu živi, bo osvobodil slednjo ped slovenske grude, ko pride čas.**«

Ob koncu je Miško Kranjec rekel:

»Obstalo je pero — beseda je zamrla. In hvaležnost naših src za vse tvoje veliko delo ne more zmanjšati naše bolečine, da ga ni med nami, ki bi povzel pesem za tabo. A vse to vendar ne more spremeniti krutega dejstva; posloviti se moramo. Glej, tu so, saj jih poznaš, prijatelji, pobratimi: Kette, Murn in Cankar. Z njimi si začel svojo veliko pot, zdaj te sprejemajo za vekomaj medse. V tolažbo naj ti je in tudi nam, da legaš v svobodno zemljo. In že stara je resnica: svobodna zemlja je lahka.«

Pevski zbor Slovenske filharmonije je zapel še žalostinko »Gozdnič je že zelen«, nato so med igranjem godbe spustili krsto s pesnikovim truplom v grob. Za pesnikovimi sorodniki so se ob odprtem grobu poslovili od njega še tovariši Edvard Kardelj, Miha Marinko, Josip Vidmar, dr. Ferdo Kozak, dr. France Kidrič, predstavniki ljudske oblasti, množičnih organizacij, Zveze književnikov, Akademije znanosti, Društva slovenskih književnikov in predstavniki kulturnih in znanstvenih ustanov.

Smo in ostanemo živ del slovenskega in vseh jugoslovanskih narodov

(Nadaljevanje s 1. strani)

ljubezen do lastnega naroda in spoštovanje do drugih narodov!

Še bolj vztrajno in vsem umetnim pregrajam na vkljub delajmo na ustvarjenju neporušljivega bratstva in enotnosti z avstrijskim delovnim ljudstvom v skupni borbi za demokratizacijo javnega življenja, proti sleherni obliki izkoriščanja in zatiranja, proti vsem poskusom imperialističnega zasužnjevanja!

Nadaljujmo še bolj odločno kot doslej brezkompromisno borbo proti vsaki obliki nacionalnega šovinizma, proti velenemski in nacionalsocialistični miselnosti, za popolno izkoreninjenje fašizma, za mednarodno sporazumevanje in sodelovanje ter proti vsakemu hujskanju na novo vojno!

Dokažimo vsemu svetu, da se zavedamo, da smo in ostanemo sestavni del slovenskega in vseh jugoslovanskih narodov, da smo del mogočne družine demokratičnih gibanj!

Z nami je nova, Titova Jugoslavija, ki je edina dokazala, da je dosledni in neomajni zastopnik in zaščitnik življenjskih interesov koroških Slovencev, ki je edina dokazala, da želi mednarodno sodelovanje, da pa noče in nikdar ne misli barantati z usodo slovenskega naroda na Koroškem! Z nami so vsi jugoslovanski narodi! Z nami je vsa demokratična svetovna javnost, ki se je že prepričala v upravičenost naših zakonitih zahtev in končno z nami so vsi oni, ki so prav tako zasužnjeni in zatirani!

Smrt fašizmu — svobodo narodu!
Celovec, dne 22. junija 1949.

Pokrajinski odbor Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško

Pokrajinski gđbor OF za Slovensko Koroško je nadalje sklenil, da pošlje protestno noto Svetu zunanjih ministrov, Zavezniškemu svetu za Avstrijo na Dunaju in Organizaciji združenih narodov.

Zasedanje Sveta zunanjih ministrov končano

Namestniki naj do 1. septembra izdelajo osnutek avstrijske mirovne pogodbe

Pariz. — V komuniqueju Sveta zunanjih ministrov, ki so v ponedeljek zvečer končali svoje sedanje zasedanje, je glede avstrijske mirovne pogodbe med drugim rečeno:

Zunanji ministri Sovjetske zveze, Združenih držav Amerike, Velike Britanije in Francije so se sporazumeli, da ostanajo avstrijske meje, kakor so bile 1. januarja 1948, neokrnjene; Avstrija pa se mora obvezati, da zajamči zaščito manjšinskih pravic slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji. Nadalje so zunanji ministri sklenili, da Avstriji ne bo treba plačati nobenih reparacij Jugoslaviji; Jugoslavija bo dobila avstrijsko imetje, ki se nahaja na jugoslovanskem ozemlju.

bombardiranjem mest Šanghaj, Nanking, Tientsin, Tsingtao, Hangkiao ter drugih že osvobojenih mest.

New York, (Reuter). Ameriški novinar in radio-komentator Drew Pearson je izjavil, da je poslanik Kuomintanga v Washingtonu ponudil ZDA otok Formosa za stalno oporišče mornarice pod pogojem, da ZDA izplačajo Kitajski poldrugo milijardo dolarjev.

Tokio. — Kakor poroča Reuter, je japonska policija s silo zasedla tovarniško poslopje, da bi zadušila stavko delavcev v tovarni jeklarske družbe v Hirošimi. V protest je 2000 stavkajočih delavcev demonstriralo pred tovarno in zahtevalo, naj policija zapusti poslopje. Policija je razgnala demonstrante ter jih 20 ranila. V znak solidarnosti so se udeležili demonstracij tudi člani sindikatov. Delavci tovarne so stopili v stavko zato, ker je bilo odpuščenih 62 delavcev.

Po naši zemlji

Borovlje

»Umril je mož, ne ni umrl, za vedno le oči je zaprl!« tako je dejal govornik ob odprtem grobu Boštjana Borovnika, puškarja v Borovljah, ki smo ga v petek, dne 17. t. m. pokopali na mestnem pokopališču v Borovljah. In res je bil rajni Borovnikov oče pravi mož, vzoren kot družinski oče, kremenit značaj, kljub vsemu dolgoletnemu zatiranju nezlomljiv borec za pravice svojega ljudstva, za poštenost in enakopravnost slovenskega človeka na Koroškem. Že od mladih let je poznal nasilje in krivico, ko so njegovo družino prvič pogнали z doma leta 1919, po plebiscitu pa ji onemogočili obstoj v Jugoslavijo. Trn v peti je ostalo zadržanje Borovnikovih tudi vso poznejšo dobo šovinističnim nestrpnostem: Saj sta bila že leta 1932 umrli stari Borovnik in tudi njegov sin Boštjan požrtvovalna zadržanika, se udeleževala v prosveti in povsod tam, kjer je šla borba za pravice našega ljudstva. Oba pa sta bila tudi odlična strokovnjaka v svoji puškarski obrti, vzrok več za zaviranje in zatiranje. Ko so se pojavili nacisti je spadal Boštjan Borovnik med prve, ki so jih pritisnili in poslali v »preiskavo«. Aprila 1941 je sledilo novo zatiranje, leto dni pozneje je bila Borovnikova družina umevno spet med tistimi najzavednejšimi, ki so jih z gestapovskim nasiljem pogнали raz domov in odvedli v prisilna taborišča v Nemčijo. Borovnika pa to nasilje ni moglo streti, kljub bedi, pomanjkanju in nasilstvu paznikov, ki jih je moral prenašati s svojo ženo, mladoletnim sinom in dvema hčerkami. Saj je svoje otroke že od mladih nog skupno s svojo življenjsko družico vzgajal v zavestne naslednike svojega prepričanja, poštenja in trdne odpornosti. Umevno je, da je Borovnik in njegova družina na Hesselbergu spadala med tiste izseljence, ki tolažbe niso iskali v tarnanju in moledovanju, marveč v zavestnem odporu, ki ga je rodila zavest, da bodo nad vsem nasiljem nemškega fašizma slej ali prej zmagale demokratične sile. Še bolj trdno je bil Borovnik prepričan o zmagi protifašistične borbe partizanov, odkar je bil iz Hesselberga preseljen v taborišče, kjer je delil usodo s sotrpini iz Gorenjske, ki so še bolj poznali vse velike napore slovenskega ljudstva za svojo osvoboditev. Tako Borovnika in njegove prijatelje osvoboditev nikakor ni presenetila. Bila je zmaga njihove trdne in neomajne vere v pravico.

Po vrnitvi je Borovnik našel svoj dom popolnoma izropan. Do zadnjegačila so bili raznesli njegovo vzorno urejeno in

vodeno delavnico. Vendar ni obupal. Boril se je za svoje pravice doma, posebno pa tudi za pravice svojih sotrpinov izseljencev kot podpredsednik Zveze slovenskih izseljencev. Doživeljal je ponovne udarce, napad podivjane bivše Hitlerjeve policije 15. aprila 1946 v Celovcu, ponovni rop svojega imetja z goljufivimi obljubami in izplačilom »odškodnine«. Vse to pa Borovnika ni strlo. Ponovno je gradil izropano in uničeno delavnico, sodeloval kot odbornik Zveze slovenskih izseljencev in Zadržne zveze. Ko je šla borba za obnovo uničenih posojilnic, je Borovnik spadal spet med najtrdnije zagovornike potrebe obnove teh naših ljudskih ustanov. Pravtako pa je svoji družini posvečal vse svoje sile in svojo pridnost. V njenem krogu je doživel naj srečnejše dni ob poroki svoje hčerke, sinovi podjetnosti in pridnosti, ob strani neumorne in zveste žene, ob prvem čebljanju male vnukinje.

Iz te polnosti življenja in dela ga je iztrgala nenadna usoda: Golša, ki ga je v zadnjem času pričela motiti, ga je napotila k operaciji v celovški sanatorij. Cilj zdrav, podjeten in poln življenjskega optimizma je šel v ponedeljek opoldne od doma — in vrnil se je v sredo kot mrtvec!

Šele tedaj smo prav spoznali, kaj smo v Borovniku Boštjanu zubili. Njegov po-

Št. Janž

V nedeljo, 19. junija 1949, sta se poročila tovariš Srečko Mohar in tovarišica Zofka Müller. Oba mlada poročenca sta odlična tovariša in zaslužna v borbi za naše lepše življenje. Srečko je bil partizan, Zofka pa je prestala dolge težke mesece v koncentracijskem taborišču Ravensbrück. Pristno, domače, slovensko poročno slavje je bilo pri Tišlerju v Št. Janžu, kamor je prihitelo mnogo znancev in tovarišev mladega para. Kmalu so postali vsi dobre volje in prijetno razpoloženi. Tovariš Andrej je v izbranih besedah nazdravil ženinu in nevesti, pevci celovške »Bisernice« pa so neutrudno peli naše partizanske, narodne in umetne pesmi, in ob zvokih godbe so se pari zavrteli. Čestitamo!

Št. Peter na Vašinjah

V četrtek, dne 16. junija 1949 je imel naš občinski svet sejo. Na dnevnem redu je bila razdelitev letošnje oddaje živine na posamezne kmete v občini. Zastopnik okrajnega prehranjevalnega urada Auer je hotel, da bi oddajo razdelili popolnoma šematično in šli preko vseh uradnih do-

greb je za to najbolj zgovoren dokaz. Grmada krasnih vencev je ležala ob njegovi krsti, njegov pogreb pa je spremljala mogočna množica ob blizu in daleč. Bil je dokaz spoštovanja možu, ki mu ga niso odrekli niti mnogi življenjski nasprotniki, kaj šele prijatelji in znanci, posebno sotrpini izseljenci. Borovljski pevski zbor mu je na domu in ob grobu pel zadnjič v slovo. Po župnikovih poslovnih besedah se je poslovil od rajnega Borovnika podpredsednik Pokrajinskega odbora OF tov. Prušnik - Gašper, ki je rajnega označil kot zvestega borca za pravice in svobodo slovenskega ljudstva na Koroškem in se mu zahvalil za njegovo zvestobo in požrtvovalnost. V imenu izseljencev se je od sotrpina in podpredsednika Zveze poslovil tov. Jaka Rajhman, v imenu Zveze slovenskih zadrž v Celovcu od odbornika tov. predsednik Florijan Lapuš, v imenu borovljske posojilnice od načelnika kot življenjski prijatelj tov. Zdravko Vertič: Slikal je trdo pot rajnega prijatelja, njegovo neumorno delavnost in požrtvovalnost ter njegovo zvestobo našemu ljudstvu. Dejal je, da Borovnikov duh in njegovi ideali ne bodo umrli, ker bo vsem njegovim sodelavcem in naslednikom spomin nanj ostal oporoka in naročilo za nadaljevanje dela in borbe! Mi izrekamo težko prizadeti Borovnikovi družini iskreno sožalje.

ločb in smernic, ki letos veljajo pri odmerjanju oddaje živine. Letošnji kontingent pa je mnogo višji kot lanski.

Na utemeljitev tovariša Grossa, da taka odmera oddaje pomeni uničevanje kmečkega gospodarstva, je občinski svet soglasno s pismenim protestom zavrnil krivično odmerjeno oddajo in zahteval znižanje letošnjega kontingenta. Šele, ko nam bodo oddajo znižali, bomo razpravljali dalje in ga razdelili na posameznike. Krivičnih in zlonamernih predpisov pa naše prebivalstvo ne prizna.

KAJ SE DOBIMO

Na živilske nakaznice 55. dodelitvene periode dobimo naslednja živila:

kruh

1000 gramov na odrezke: E 101, 102, 103, 104, 201, 202, 203, 204, 301, 302, 303, 304, 407, 408, 409; — Jgd 101, 102, 103, 104, 201, 202, 203, 204, 301, 302, 303, 304; — K 101, 102, 103, 104, 201, 202, 203, 204, 301, 302, 303, 304;

moka

1000 gramov na odrezke: E 105, 205, 305, 410; — Jgd 105, 205, 305; — K 105, 205, 305;

pšenični zdrob

1200 gramov na odrezke: Kik 110, 210, 310;

meso

200 gramov na odrezke: E 106, 107; — Jgd 106, 107; — K 106, 107; — Kik 106, 107;

riž

450 gramov na odrezke: E 108, 208, 308; — Jgd 108, 208, 308; — K 108, 208, 308;

sladkor

1280 gramov na odrezke: E 109, 209, 309; — Jgd 109, 209, 309; — K 109, 209, 309; — Kik 109, 209, 309;

Normalni potrošniki dobijo svoja živila na odrezke enotnih živilskih nakaznic 55. dodelitvene periode, na katerih je navedena količina dotične vrste živil kot do slej. Poleg tega dobijo normalni potrošniki kruh na vse odrezke 1 in 2 po 500 gramov; moko na vse odrezke 3 po 250 gramov; sladkor na vse odrezke 7 po 320 gramov, mast na vse odrezke 8 po 50 gramov.

Na vse odrezke 9 in 10, mast po 100 gramov, na vse odrezke 11 in 12, meso po 50 gramov; riž: 450 gramov na odrezke 15 E, Jgd, K in Kik; pšenični zdrob: 1200 gramov na odrezek 16 Kist,

Na odrezke, ki so označeni s »S« in se glasijo nad 50 gramov kruha dobimo samo črn kruh.

Na vsakih 18 malih odrezkih, ki se glasijo nad 50 gramov kruha moremo dobiti ali 1000 gramov črnega kruha ali 900 gramov belega kruha ali po 675 gramov moke.

Količina mleka znaša: za osebe do treh let 3 četrt litra; za osebe od 3 do 12 let pol litra, za osebe od 12 do 18 let četrt litra, in za bodoče in doječe matere pol litra dnevno.

Na dodatne nakaznice dobimo:

moka: 200 gramov na vsak odrezek I do IV na dodatno nakaznico za mladince, ki delajo. **kruh:** 250 gramov na vsak odrezek A I/1 do A IV/1; — 1200 gramov na vsak odrezek S I/1 do IV/1; — 1500 gramov na vsak odrezek Sst I/1 do IV/1. **meso:** 50 gramov na vsak odrezek A I/11 do A IV/11; — S I/12 do IV/12; — Sst I/11 do IV/11; — Sst I/12 do IV/12; — 100 gramov na vsak odrezek M I/11 do IV/11;

mast: 50 gramov na vsak odrezek S I/8 do IV/8; — Sst I/8 do IV/8; — M I/8 do IV/8; — 70 gramov na vsak odrezek; Sst I/21 do IV/21;

sladkor: 100 gramov na vsak odrezek M I/7 do IV/7;

Nadalje 1280 gramov sladkorja za vse samooskrbovalce.

SPZ naznanja

Slovensko prosvetno društvo »Srce« v Dobri vasi bo dne 29. junija 1949, ob 15. uri, gostovalo z igro »Ženitev« v Šmihelu pri Šercerju. — Bo tudi petje in nastop tamburašev. — Pridite vsi!

Slovensko prosvetno društvo »Zvezda« v Hodišah bo v nedeljo 26. junija 1949 ob 15. uri, gostovalo z igro »Kralj na Betajnovi« v Ločah pri Pušniku.

Pridite v obilnem številu!

Kmečka zveza za Slovensko Koroško naznanja:

Občinski občini zbori Kmečke zveze za Slovensko Koroško bodo:

V sredo, dne 29. junija 1949, ob 10. uri, v Kotmari vasi pri Mežnarju; v sredo, dne 29. junija 1949, ob 14.30 uri, v Zmotičah pri Prangerju. V nedeljo, dne 3. julija 1949, ob 10. uri v Svečah pri Krznarju, v nedeljo, dne 10. julija 1949, ob pol 10. uri v Škocijanu v prosvetnem domu.

Kmečko posvetovanje:

V sredo, dne 29. junija 1949, ob 9. uri, bo v Šmihelu pri Pliberku pri Šercerju kmečko posvetovanje.

Kmetje pridite v obilnem številu!

OBJAVA

Kdor želi svoje fante ali dekleta poslati v kakršno koli kmetijsko šolo v Jugoslavijo, naj to sporoči sekretariatu Kmečke zveze za Slovensko Koroško, Celovec, Hotel Adler I/10, 8. Maistrasse 7. Fantje in dekleta, ki se bodo prijavili, naj pošljejo lastnoročno spisan življenjepis.

(Dalje.)

M. ILJIN

POVEST O VELIKEM NAČRTU

Toda naši mehanični pomočniki niso lastnina gospoda Foksa, niti gospoda Poksa, temveč so last delavcev. In to izpreminja vso stvar. Delavci nimajo vzroka, da bi uničevali avtomobile, nimajo vzroka izlivati mleko v reko, kuriti z ržjo namesto z ogljem, uničevati vreče kumar. Delavec razume, da je avtomobil, mleko, rž, kumare — delo. Ako hočemo priti do avtomobila, ga mora nekdo narediti. Čemu torej tratiti zastoj delo in čas?

Mi imamo načrt.

V Ameriki delajo brez načrta.

Pri nas organiziramo setev.

V Ameriki uničujejo semena.

Pri nas proizvodnja raste.

V Ameriki krčijo proizvodnjo in brezposelnost raste.

Mi izdelujemo to, kar je potrebno.

V Ameriki na stotine tovarn trati surovine in energijo za reči, ki niso prav nič potrebne.

Stuart Chase pravi: »Tonemo v morju predmetov, ki jih ne nosimo, ki jih izpuščamo, ki jih darujemo prijateljem, a jih ti ne potrebujejo, ki nekam izginjajo: malivna peresa, ceneni prstani, brivske potrebščine, otroški klepetci, drobnarije.

Cele gore dobre železne rude uničujemo in silno število konjskih sil zato, da čez nekaj mesecev napolnimo zaboje za zmeti.«

Koliko denarja pa se troši za reklame!

Ako bi hoteli prebrati vse oglase, ki jih objavijo v enem letu ameriški časopisi, bi potrebovali za to 500 let. V vseh slikovitih krajih, ob vseh cestah so postavljeni ogromni plakati v barvah. Na robu gozda vas zbode v oči »Smithova zobna pasta«, z vrha gore vas pozdravlja kakšna pomada ali kaj takega. Zvečer se mesta svetijo v luči nešteti električnih slik in napisov. Na strehi poslopja Cleveland Company v nekem ameriškem mestu se blešči velik napis: »Ta reklama porabi več električnega toka kakor vse mesto.«

Milijoni ton surovin in kuriva, milijoni delovnih dni se porabijo samo za to, da bi ljudje kupovali stvari, ki jim niso potrebne. Človeško delo se zapravlja, se uporablja za ničvredne reči.

In zato samo zato, ker so mehanični sužnji lastnina gospoda Foksa in gospoda Poksa, ne pa lastnina delavcev. Gospodu Foksu ali gospodu Poksu pa je vseeno, kaj izdelujeta, samo da zaslužita denar.

NAŠA ŽENA V BORBI IN DELU

Naše žene v borbi za svobodo

(Nadaljevanje in konec)

Nestrpno smo čakali na patroljo, da se vrne iz doline s poročilom o položaju, v katerem se nahajajo bolnišnice. Po odhodu patrolje je iz pokretne bolnišnice prišel kurir z obvestilom, da je treba še to noč dva ranjena tovariša prenesti v našo bolnišnico, kajti v nevarnosti je tudi pokretna bolnišnica; govori se, da bodo nemške patrolje še to noč prekontrolirale nižje ležeče gozdove v dolini, ker sumijo, da se tam nahaja bolnišnica. Tovariši se posvetujejo, toda predno da se patrolja vrne, ne moremo ukreniti ničesar, kajti najprej moramo zvedeti, koliko je resnice na tem, kar smo slišali.

Tovariši so bili pripravljani za odhod v pokretno, ko stražar javi, da se vrača naša patrolja. Takoj ob prihodu v barako smo jih obsuli z vprašanji. Kar odahnili smo se, ko so tovariši poročali, da sovražnik samo sumi, da se v tem kotu baje nahajata dve bolnišnici in da se ni treba bati noči. Kljub temu pa moramo biti previdni. Belogardistični vohuni, tako so pripovedovali, vsako noč iščejo bolnišnice in se kretajo po poti v smeri pokretne. Vsako glasno govorjenje pred barako bi nas lahko izdalo, zato smo se pogovarjali samo šepetaje, vrata in okna smo še boljje zatmili, da nas ne bi izdal žarek svetlobe. Tovarišica Lenka je prav pazljivo delala s posodo v kuhinji. Kuhali smo samo še ponoči, podnevi je bila nevarnost, da nas bi dim izdal. Že ves čas ofenzive smo morali paziti tudi na kretanje okrog barak, z majhnimi smrekami smo zamaskirali preveč izhojena pota in barake. Večkrat so se pojavila letala, ki so krožila nad našimi glavami. Bili smo dobro zavarovani in nismo se bali letal, ko so nas obiskala.

Kljub deževne in snežne noči nam je bilo prijetno v zakurjenih barakah. Lenka je danes prav pošteno podkurila v šteditniku in v baraki pri ranjenih. Ko smo ranjence obvestili o položaju, so se jim obrzi zjasnili, in spet je v baraki postalo živahneje, nocojšnjo noč bomo brez skrbi lahko spali.

Pozno v noči so tovariši prinesli dva ranjenca, pravijo da je v dolini vse tiho; gotovo se je sovražnik zbal nocojšne deževne in snežne noči ter opustil svoj načrt.

V kuhinji se je sestel štab bolnišnic, da se pogovori o nadaljnjih ukrepih.

Tovariši so bili od dolge in naporne poti zmučeni in čas je, da se spravimo k

počitku. Toda nastalo je vprašanje: kam; barake so bile zasedene, nam preostane samo še kuhinja, toda v njej je bilo malo prostora. V kuhinji je bilo toplo in tovariši so takoj zaspali. Osebe je že poleglo, samo Majda in Marica sta še delali v baraki pri ranjenih. Z Lenko pa sva v kuhinji pripravili posodo. Ko sva se vlegli, nisma mogli zaspali. Pričeli sva se pogovarjati. Lenka je bila mati dveh otrok, njena hčerka je bila v partizanih, za sina pa ni vedela, odkar je odšla v partizane. Tudi od hčere že dolgo časa ni imela nobenega obvestila, vedela je samo to, da se nahaja na Koroškem. Lenka pa je bila ena od nešteti mater, ki so se v partizanskih vrstah borile za lepše in svetlejše življenje. Lenka je bila vedno veselega

in nasmejanega obraza, nikdar ni tožila, vedno je pela in se z drugimi vred veselila. Imeli smo jo za mamico, saj je tudi res skrbelo za nas, kot bi mi bili njeni otroci. Ko sem poslušala, ko mi je pripovedovala svojo življenjsko pot, o begu v partizane in o vsem, kar je doživela, sem se spomnila svoje matere, kaj dela v tej pozni uri, mogoče tudi ona tako kot Lenka misli na svoje otroke. Po odhodu v partizane sem svojo mater srečala samo enkrat in to je bilo aprila 1944. leta v Lobniku, od tega časa pa o njej nisem slišala ničesar več.

Vreme se je spremenilo, obeta se nam lep sončen dan. Vsi smo bili zbrani v kuhinji, bil je napovedan sestanek. Gotovo bomo danes obveščeni o sklepu štaba bolnišnic, ki je včeraj zasedal. In res, obvestili so nas, da se bomo v nekaj dneh selili. Treba je bilo pripraviti vse za primer hitrega pohoda.

Vse potrebno za prenos ranjencev bomo uredili, štab pa bo organiziral tovarišice iz vzhodno koroškega odreda, ki nam bodo pomagale pri prenosu ranjencev. Ofenziva je bila končana, nemške edini-

ce so zapustile solčavsko dolino. S pomočjo tovarišev iz odreda se je pričel prenos. Iz nepokretne bolnišnice so na nosilih čez skale in do pasu globokem snegu prenašali ranjence v dolino. Iz doline naprej so tovariši iz odreda nosili v smeri proti Matkovemu kotu. Ko so bili prenešeni težki ranjenci smo pričeli s transportom lažje ranjenih. Po večini so hodili že sami. Pozno ponoči smo po skrivnih poteh prispeli do velikega gozda v Matkovem kotu, kjer se nahaja naše taborišče. Pot nam ni bila znana, po dolgem iskanju smo našli sled, po kateri je pred kratkim šla predhodnica. Po njej smo nadaljevali pot v temnem gozdu in tako smo pozno ponoči prispeli na kraj, kjer bomo ostali. Na velikem travniku je stal marof, kjer so že nastanili težko ranjene. In tu smo se spet vsi znašli. Bil je prav prijeten kraj, hiša je bila prostorna, tako da ranjencem ni bilo treba biti na tesnem. Naša Lenka, Marica in Majda pa so skrbno opravljale svoje posle. Vsi smo bili veseli, da smo še ob pravem trenutku zapustili naše stare bolnišnice, nekaj dni po našem odhodu so jih belogardisti razbili s topovi. Vida

MIKAEL TARUNC:

Usoda čenke Lole

Novela armenskega pisatelja Mikaela Tarunca »Usoda čenke Lole«, ki jo priobčujemo, je nastala na podlagi resničnega dogodka. Tema novele je zajeta iz pisma pisatelja Garegina Gološjana, s psevdonimom Abec Melik. V enem izmed pisem, ki jih je Garegin Gološjan poslal v domovino, je opisal svoje srečanje z junakinjo novele — Lolo Anderson, ženo črnca, antifašista, Džima Andersona. Pozneje se je izvedelo, da se je Džim Anderson vrnil iz vojne invalid in so ga člani Ku-klux-Klana ubili na nekem mitingu v eni južnoameriških držav.

Pisatelj Garegin Gološjan se je preselil v Ameriko, da bi se rešil preganjanja carskega absolutizma. Silno si je želel povratka v osvobodeno Armenijo. Toda ta težko pričakovana želja se mu ni izpolnila. Dva tedna pred odhodom repatriiranih Armencev v Sovjetsko zvezo, s katerimi bi moral odpotovati tudi Garegin Gološjan, je pisatelj težko zbolel in kmalu umrl. Pred smrtjo pa je odredil, da pošljejo v Sovjetsko Armenijo njegovo obširno knjižnico.

Vlak se je ustavil ob bregu Missisipija. Narasla reka je prestopila bregove in se približala železniški progi. Druge rešitve ni bilo, kot da vlak zapelje v vodno prostanstvo. Vagoni so splavali na ogromni brod, splavali proti New-Orleanu, ki se je skrival v megli, se ponovno zasvetil in daljavi kot privid, pozlačen od žarkov jutranjega sonca.

Zdelo se je, kot da bi New-Orlean pri-

plaval k vlaku in potnik je pri oknu vagona z zanimanjem opazoval slikovito mestece na bregu Meksikanskega zaliva. V preteklosti je bilo mesto eno najvažnejših središč trgovine s črnimi sužnji.

Ko je potnik izstopil iz vlaka in odločil svoj kovček v hotelu, se je odločil, da si ogleda mesto. Bila je nedelja. Po ulicah je bilo vse živo.

Potnik je vstopil v kavarno, pozajtrkoval in prosil natakara za škatlo ci-

NAŠA KUHINJA

Obarna juha. Vzameš lahko telečje, svinjsko ali kokošje meso, ga zrežeš na majhne koščke in posoliš. V kozici razbelaš mast, prepraži sesekljano čebulo, dodaj meso in ga duši, dokler se ne izpari vsa voda. Tedaj ga potrosi z žlico moka in mešaj, dokler moka ne zarumeni, nato zalij s kostno juho ali z vodo. Osoli, za-dišavi z majaronom in poprom po okusu okisaj z žlico vina ali kisa. V juho zakuhaj zmočke ali daš zraven ajdove žgance.

Krompirjevi cmoki s kruhom. Nareži star kruh, če je mogoče, iz enotne moka, na cm velike koščke. Polij ga z mlekom, v katerem si razžvljala 1 — 2 jajci, zabeli ga mastjo, v kateri si prepražila čebulo in zelen peteršilj. Posebej skuhaj približno enako množino krompirja in ga pretlači h kruhu. Dodaj še nekaj žlic kisle smetane in nekaj žlic moka. Oblikuj za jabolko velike cmoke, ki jih skuhaj v

garet. Ta je na široko odprl oči, nato pa se je vljudno nasmehlil:

»Gospod je gotovo tujec? Zakoni naše države prepovedujejo kajenje ob nedeljah, tudi nakup in prodaja tobaka je pod strogo kaznijo in globo prepovedan.«

»Zakaj pa, vendar?« se je začudil potnik.

»Gospod bog je določil sedmi dan v tednu za vzdržnost in počitek,« je pojasnil natakara.

»Aa, kaj pa kino, kabareti, cirkus, ali so odprti ob nedeljah?« — je z rahlo ironijo vprašal tujec. (Nadaljevanje)

slanem kropu. Vro naj 10 — 15 minut. Kuhane odcedi in zabeli z maslom ali mastjo, na kateri si zarumenila drobtinice. Daj jih na mizo s solato ali prikuho.

Še nekaj za praznike:

Domača torta. Napravimo jo lahko brez tortnega modela. Izberemo šest enako debelih jajc, stolčemo sedem žlic sladkorja in v skledi mešamo sladkor in rumenjake kake pol ure, da naraste. Nato iz beljakov stepemo trd sneg in primešamo še sedem žlic bele moka; vse to nalahko zamešamo in stresemo v kozico (emajlirano), ki smo jo dobro omasili z maslom ali mastjo ter posuli z moko. Pečemo v srednje vroči pečici dobre pol ure. Ko se torta ohladi, jo pre-režemo čez polovico in po sredi namažemo z marmelado.

Za glazuro (led) dobre četrt ure mešamo štiri do pet žlic sladkorja v prahu in en beljak; s tem ledom polijemo površino torte ter pustimo, da se posuši.

privarili v sobo, malo preoblastno in prekošato, to je res, ali mirnih in resnih obrazov. Te globoke oči, ki so ga desetletja zrla tuje in neprijazno, so ga motrile tako zagonetno, da se je skoraj ustrašil.

»Kaj hočete?« je zajecjal.

Vodja delegacije, Hočnik, je izpregovoril globoko, počasi:

»Gospod Gabun! Mi se dobro poznamo! Vi ne marate nas, mi pa vas ne! V tem ni nesporazuma med nami! Toda zdaj ne gre za to; prihajamo v čisto drugi zadržev!

»V kakšni...?«

In spet je spregovoril tisti globoki, enakomerni Hočnikov glas, trd, brez naglasa, brez duše. Spet so se zastrmele iz brezgibnega, razoranega, od ilovice porumenelga in izpitnega obraza sive, motne oči naravnost v Gabunovo srce:

»... vidite, obrat stoji! Gospoda je odšla! Tako ne gre dalje! Leše so edini premogovnik v dolini. Zima je tukaj, zalog ni, delavske družine prezebajo. Prezebajo, a to še ni glavno! Glavno je to: v dolini ne more nobeno podjetje obratovati brez nas! Ne rudnik v Mežici, ne fužine na Ravnah! — Tisoč knapovskih družin pod Peco, šest sto fužinarjev v Guštanju! — In nas je pet sto. Mora se delati! Mora se! — Da bo šlo življenje naprej! — Razen tega rudnik tega ne prenese. Vse naprave so zasilne in če se hitro ne začne, bodo naprave uničene, bo rudnik uničen. — Vi sami veste, kaj so Leše! Cekla (blato) ga bo zalila...«

Nastal je kratek molk. Kopač Hočnik je izvlekel tobak za pipo in si začel zvi-

jati cigareto, za njim kopač Jelenko, potem pa vsi po vrsti. Hočnik je v teh kratkih stavkih povedal vse in zdaj je čakal na odgovor.

Nadpaznik Gabun se je zganil. Nikdar si ni še noben knap usodil, v njegovi pisarni zažgati cigareto. In zdaj čakajo tu v njegovem stanovanju! Srd ga je užgal, da ga je dvignilo na pete, kot mladega petelina. Ali obvladal se je in požrl debelo jezo.

»Kaj torej hočete? Po kaj ste prišli?« Njegovi kratki, sivi, od cigar osmojeni brki so mu nervozno drgetali.

»Hočemo, da vi prevzamete vodstvo obrata... da takoj prevzamete!«

Nadpaznika je vrglo nazaj.

»Jaz! Nikdar in nikoli!«

Rudarji so medtem posedli po stolihi. Mirno so gledali starega presenečenega Gabuna.

»Prevzeli boste vodstvo!«

Še žleca ni vztrepetala na Hočnikovem licu, ko je to izpregovoril.

»Komandirati hočete kot gospodje! Ha, ha! Najprej ste vse razbili, oplenili magacine, pregnali ravnatelja in uradništvo, zdaj pa prihajate in me hočete prisiliti, da prevzamem vodstvo obrata, — jaz... to razvalimo, to jamo ilovice, to glinasto pogreznino! (Dalje)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Valičkovec. Glavni urednik: Franja Ogriz, odgovorni urednik: France Kosutnik, oba Celovec, Salmstraße 6. Uprava: Celovec, Volkmarkt Straße 21. Dopolni naj se posiljajo na naslov: Celovec, Klagenfurt 2, Postschiffplatz 17. Tiskar: „Kärntner Volksverlag GmbH.“ Celovec, 19. Oktober-Str. 7.

V dolini je že nekaj dni počivalo vse delo: votlotihli so bili šahti in rovi okrog Pece, plavž v Žerjavu je ugasnil, mušeniški gaterji so umrli, fužine na Ravah so prenehale sopihati, zadnji plamen je že davno švignil iz visokega kamina martinovih peči, na Lešah se je zganila sluzasta plast rjave ilovice in počasi začela svoj smrtonosni, večni pohod, da stisne rove in šahte, tega svojega neizprosnega sovražnika... Vode so divje grmele čez jezove, električka je oslepela...

Kaj bo? Zima je tu, živeža ni... glad je strahotno razpenjal svoja krila nad mrko dolino.

»Tako ne gre dalje...«

In prav takrat, ko so valovi ljudske jeze še pljuskali ob bregovih Mežice, ko je sto in tisoč ust klicalo, da tako ne gre dalje, se je napotila delegacija leških rudarjev pod vodstvom kopača Hočnika v poslopje rudniške uprave k nadpazniku Gabunu.

Napotili so se k nadpazniku zato, ker

je bil najstarejši vodilni uradnik pri leškem rudniku in tudi skoraj edini, ki ni pobegnil. Sam obratovodja Stranky, po rodu Čeh, a zagrizen avstrijakant in germanizator Leš, je že na predvečer prevrata pobegnil neznan kam in z njim še nekateri drugi pazniki in uradniki. Tudi Gabun ni bil pri rudarjih priljubljen, dasi je bila ta mržnja malo drugačna kakor do Stranskega in drugih. Gabun je bil star Maček, pri rudniku že skoraj pol stoletja, zakrknjen; ob najmanjši priliki se je zarežal kot pes, a je bil odkrit in se tudi ni strašil braniti pravic rudarjev, če je bilo treba.

Ko je prišel prevrat, se je zaklenil v svoje stanovanje in trmoglavo čakal, da pride, kar ima priti.

Ko je delegacija vstopila, je bil prepričan, da so rudarji prišli obračunati z njim. Zato se jim je kljubovalno zarezal nasproti:

»Če ste prišli, tu sem!«

Rudarji so se počasi drug za drugim